

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Pašvaldību likums

Sabiedrības iesaiste pašvaldības darbā

Ilze Oša

Valsts sekretāra vietiece reģionālās attīstības jautājumos
2023. gada 31. janvāris

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Saturs

- I. Sabiedrības iesaistes stiprināšana
- II. Pašvaldības darba atklātums
- III. Sabiedrības iesaistes rīki

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

I. Sabiedrības iesaistes stiprināšana

Pašvaldību likuma devums

- ❖ Sabiedrības **informēšanas un iesaistes pasākumi** pašvaldības **ikdienas darbā** – paplašinātas sabiedrības iespējas sekot sēžu norisei, saņemt informāciju par lēmumu pieņemšanas gaitu
- ❖ Veicināts pašvaldības **darbinieku pieņemšanas caurspīdīgums** – **atklāti konkursi uz valsts amatpersonu** amatiem
- ❖ Stiprināts **autonomo funkciju prioritātes** princips un sabiedrības iespēja izteikt viedokli par pašvaldības **brīvprātīgo iniciatīvu samērīgumu**
- ❖ **Jauni** sabiedrības **iesaistes rīki** efektīvākai līdzdalībai pašvaldības **lēmumu pieņemšanā**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

I. Sabiedrības iesaistes stiprināšana

Mērķis un rezultāts

Mērķis -

sekmēt **efektīvu**, **atklātu** un **atbildīgu** pašvaldības darbu un šā darba atbilstību administratīvās teritorijas **iedzīvotāju interesēm**.

Princips -

pašvaldība savā darbībā **atbalsta pilsoniskās sabiedrības organizācijas** (biedrības un nodibinājumus) tās teritorijā.

Sasniedzamais rezultāts:

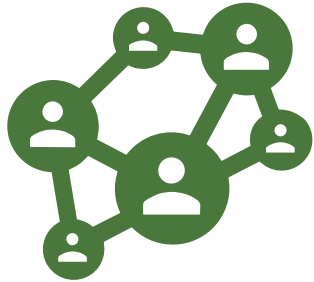
- **aktīva** un par attīstības procesiem **izglītota** sabiedrība
- **sabiedrības vajadzībās** balstīti pašvaldības **lēmumi**
- **efektīva sadarbība** un **dialogs** starp pašvaldību un sabiedrību
- **augusi sabiedrības uzticēšanās** publiskajai pārvaldei
- **pieejams atbalsts** vietējo iniciatīvu īstenošanai

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

II. Pašvaldības darba atklātums Konsultācijas ar sabiedrību

Domei ir **tiesības** un noteiktos gadījumos arī **pienākums** organizēt **konsultācijas ar iedzīvotājiem**, kā arī noteikt citus sabiedrības iesaistes veidus, lai veicinātu iedzīvotāju **interesu ievērošanu un pašvaldības ilgtspējīgu attīstību**.

Pašvaldības **nolikumā** nosaka kārtību, kādā:

- pašvaldība sadarbojas ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām (biedrībām un nodibinājumiem) un **nodrošina sabiedrības iesaisti** pašvaldības darbā;
- organizējama **publiskā apspriešana**
- kārtību, kādā iedzīvotāji var **piedalīties domes** un tās **komiteju sēdēs**.

Lai iesaistītu sabiedrību funkciju pildīšanā, pašvaldība var izveidot **konsultatīvās padomes un komisijas**, kuru sēdes:

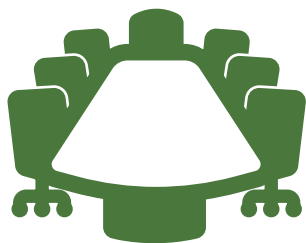
- ✓ ir **atklātas** → laiku un darba kārtību publicē tīmekļvietnē
- ✓ tiek **protokolētas** → protokolus publicē tīmekļvietnē

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

II. Pašvaldības darba atklātums Domes un komitejas sēde

Sēdes un **balsojumi** ir **atklāti**, izņemot ierobežotas pieejamības jautājumus.

	Komitejas sēde	Domes sēde	
Darba kārtība, laiks, vieta	Nekavējoties pēc sēdes sasaukšanas publicē tīmekļvietnē	kārtējā	ārkārtas
		3 d.d. pirms sēdes publicē tīmekļvietnē un izliek apmeklētājiem pieejamā vietā	Pirms sēdes publicē tīmekļvietnē
Lēmumu projekti	-	Publiski pieejami 3 d.d. pirms sēdes	-
Protokols	Publicē tīmekļvietnē 3 d.d. pēc parakstīšanas		
Lēmumi	-	Publicē tīmekļvietnē 3 d.d. pēc parakstīšanas	
Ieraksts	Audio vai audiovizuāls ieraksts → publiski pieejams	Audiovizuāls ieraksts → publicē tīmekļvietnē 5 d.d. laikā pēc sēdes	

! Pašvaldība savā oficiālajā **tīmekļvietnē** nodrošina **domes sēdes audiovizuālu tiešraidi**.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

II. Pašvaldības darba atklātums Amatu konkursu rīkošana

Pašvaldības **izpilddirektoru** izraugās **atklātā konkursā**.

Pašvaldības **darbiniekus**, kas ir **valsts amatpersonas** atbilstoši likumam "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā", izraugās **atklātā konkursā**.

Amata kandidātu **vērtēšanas kārtību un kritērijus**, tostarp kandidāta izglītības, iepriekšējās darba pieredzes un kompetences prasības, **nosaka**:

- ✓ **izpilddirektoram** – **dome**
- ✓ iestādes **vadītājam** – **izpilddirektors**
- ✓ pārējiem **darbiniekiem** – attiecīgās **iestādes vadītājs**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

II. Pašvaldības darba atklātums Saistošo noteikumu paskaidrojuma raksts

Saistošo noteikumu projekta paskaidrojuma raksts

=

Vispusīgs saistošo noteikumu sākotnējās ietekmes izvērtējums

- mērķis un nepieciešamības pamatojums, **alternatīvi risinājumi**
- **fiskālā ietekme** uz pašvaldības budžetu ar konkrētiem aprēķiniem (*izņemot saistošos noteikumus par pašvaldības nodevām*)
- sociālā ietekme, ietekme uz vidi, iedzīvotāju veselību, uzņēmējdarbības vidi, konkurenci
- ietekme uz administratīvajām procedūrām un to izmaksām visām iesaistītajām personām
- **ietekme uz pašvaldības funkcijām** un cilvēkresursiem
- izpildes nodrošināšanas kārtība
- **prasību un izmaksu samērīgums** pret paredzētajiem ieguvumiem
- **veiktās konsultācijas ar privātpersonām** un institūcijām

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

II. Pašvaldības darba atklātums

Sabiedrības viedoklis par saistošo noteikumu projektu

Princips → **brīvprātīgās iniciatīvas plāno** un finansējumu to izpildei nodrošina, **ja tas netraucē** pašvaldības kompetencē esošo autonomo **funkciju** un deleģēto pārvaldes **uzdevumu izpildei**

Saistošo noteikumu paskaidrojuma rakstā atspoguļojams izmaksu samērīgums un apliecināma pašvaldības iespēja īstenot brīvprātīgo iniciatīvu!

Sabiedrības pārstāvjus iespējams **iesaistīt** jau saistošo noteikumu **projekta sākotnējās izstrādes** gaitā.

Saistošo noteikumu **projektu** un tā paskaidrojuma rakstu publicē pašvaldības oficiālajā **tīmekļvietnē** uz termiņu, kas nav mazāks par **divām nedēļām**.

Saņemtos **viedokļus** apkopo un atspoguļo **paskaidrojuma rakstā**.

! VARAM tīmekļvietnē pieejami **metodiskie materiāli** par saistošo noteikumu paskaidrojuma raksta saturu un sabiedrības līdzdalību saistošo noteikumu projekta izstrādē.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Sabiedrības iesaistes rīki Iedzīvotāju padome

Konsultatīva institūcija, ko pašvaldība **var izveidot vietējo kopienu** iedzīvotāju interešu **pārstāvībai** un pašvaldības **teritorijas attīstībai**.

Padomes **loceklis**:

- ✓ ≥ 16 gadu
- ✓ Latvijas vai tāds ES dalībvalsts **pilsonis**, kas pastāvīgi uzturas Latvijā
- ✓ **nav** domes deputāts, pašvaldības izpilddirektors vai viņa vietnieks

Padomes **vēlētājs**:

- ✓ ≥ 16 gadu
- ✓ Latvijas vai tāds ES dalībvalsts **pilsonis**, kas pastāvīgi uzturas Latvijā
- ✓ atbilstība pašvaldības noteiktiem kritērijiem attiecībā uz **dzīvesvietu vai īpašuma piederību** (ja noteikti)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Sabiedrības iesaistes rīki Iedzīvotāju padome

Iedzīvotāju padomes **kompetencē** ir jautājumi, tai skaitā iespēja iesniegt domes **lēmuma projektu**, kas skar attiecīgās teritorijas iedzīvotāju intereses un izriet vismaz no šīm **pašvaldības funkcijām**:

- ✓ teritorijas labiekārtošana un sanitārā tīrība
- ✓ kultūras piedāvājums un atbalsts kultūras norisēm
- ✓ sekmēt un atbalstīt saimniecisko darbību.

Domei ir pienākums noskaidrot padomes **viedokli**, **pirms pieņemt lēmumu** par izmaiņām minēto pašvaldības funkciju izpildes kārtībā, ja tās var skart padomes darbības teritorijas iedzīvotāju intereses.

! Domnīcas «Providus» sagatavotās [Vadlīnijas iedzīvotāju padomju veidošanai pašvaldībās](#).

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Sabiedrības iesaistes rīki Iedzīvotāju padome

Iedzīvotāju **padomes nolikums** = saistošie noteikumi, kuros nosaka:

- ✓ padomes **kompetenci** (papildus iepriekš minētajai)
- ✓ padomes darbības **teritoriju**
- ✓ padomes **locekļu skaitu**, izvirzīšanas un ievēlēšanas kārtību
- ✓ padomes darbības **termiņu**
- ✓ padomes darba **organizāciju**
- ✓ kārtību, kādā pašvaldības **institūcijas izskata** padomes **iesniegumus**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Sabiedrības iesaistes rīki

Kolektīvais iesniegums

Iesnieguma saturs – prasījums pašvaldībai par tās kompetences jautājumiem, ietverot pamatojumu.

Iesnieguma iesniedzējs:

- ✓ ≥ 16 gadu
- ✓ Latvijas Republikas pilsonis
- ✓ dzīvesvieta deklarēta vai pieder nekustamais īpašums pašvaldības administratīvajā teritorijā

Iesniedzēju skaits atkarībā no **iedzīvotāju skaita** pašvaldībā:

- ✓ $< 15\ 000$ iedzīvotāju – **100**
- ✓ $15\ 000 - 30\ 000$ iedzīvotāju – **200**
- ✓ $> 30\ 000$ iedzīvotāju un valstspilsētas pašvaldībā – **300**
- ✓ Rīgas valstspilsētas pašvaldībā – **2 000**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Sabiedrības iesaistes rīki Kolektīvais iesniegums

Pašvaldība **septiņu darbdienu** laikā **izvērtē** iesnieguma atbilstību →

→ izskata nākamajā **domes** kārtējā **sēdē**

→ lemj par iesnieguma **turpmāko virzību**

→ nosaka **atbildīgo** pašvaldības **institūciju**

Atbildīgā institūcija:

- **pēc 3 mēnešiem** domes **sēdē sniedz pārskatu** par iesnieguma virzību
- **ik pēc 3 mēnešiem** publicē **atskaiti** par virzību **tīmekļvietnē** un informē iesniedzējus

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

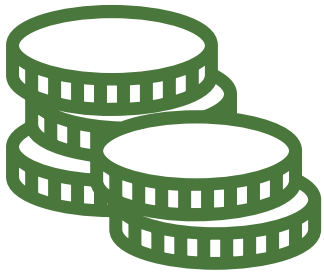
- līdz attiecīgā gada 31. janvārim **nodrošina statistikas datu pieejamību** pašvaldībām par attiecīgā gada 1. janvārī deklarēto un reģistrēto personu skaitu pašvaldības administratīvajā teritorijā
- **pārbauda** kolektīvā iesnieguma **parakstītāju atbilstību** noteiktajām prasībām pēc pašvaldības pieprasījuma

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Sabiedrības iesaistes rīki Līdzdalības budžets

No **2025.gada** pašvaldība gadskārtējā **budžetā** paredz **finansējumu līdzdalības budžetam** vismaz **0,5% apmērā no vidējiem IIN un NĪN** ieņēmumiem, kas tiek aprēķināti par pēdējiem 3 gadiem.

Izlieto **sabiedrības ierosinātiem teritorijas attīstības projektiem**, kas paredz:

- ieguldījumu pašvaldībai piederošā īpašumā
- ieguldījumu citai personai piederošā īpašumā, lai īstenotu pašvaldības autonomās funkcijas vai brīvprātīgās iniciatīvas
- citu pašvaldības rīcību, kuras rezultātā tiek **uzlabota** pašvaldības autonomo funkciju vai brīvprātīgo iniciatīvu īstenošana

Līdzdalības budžetu **iedala** līdzdalības budžeta **plānošanas vienībās**

→ nosaka **attīstības programmā**

→ organizē **projektu iesniegšanu un atlasī**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Sabiedrības iesaistes rīki Līdzdalības budžets

Projekta iesniedzējs:

- ✓ fiziska persona ≥ 16 gadu
- ✓ biedrība vai nodibinājums, kurā nav pašvaldības dalības

Balsotājs:

- ✓ ≥ 16 gadu
- ✓ dzīvesvieta deklarēta pašvaldības administratīvajā teritorijā

Īstenošana:

- ✓ pašvaldība
- ✓ uzsāk 3 mēnešu laikā pēc konkursa rezultātiem
- ✓ pabeidz 2 gadu laikā

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Sabiedrības iesaistes rīki Līdzdalības budžets

Līdzdalības budžeta **nolikums** = saistošie noteikumi, kuros nosaka:

- pašvaldības **institūciju**, kas nodrošina projektu atlasī un uzrauga līdzdalības budžeta izlietošanu
- projekta **pieteikuma paraugu**
- projektu iesniegšanas **termiņu**, kas nav īsāks par 30 dienām
- projektu **atlases kritērijus**
- **balsošanas veidu** (klātienē, elektroniski) un kārtību
- balsošanas **termiņu**, kas nav īsāks par 14 dienām
- **balsu skaitīšanu** un īstenojamo projektu noteikšanu

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Sabiedrības iesaistes rīki Līdzdalības budžets

	Rīga	Gulbene
Finansējums gadā	700 000 <i>euro</i>	110 000 <i>euro</i>
Max finansējums 1 projektam	70 000 <i>euro</i>	35 000 <i>euro</i>
Kritēriji projektam	<ul style="list-style-type: none">- Publiskā lietošanā esoša ārtelpa- Piederoša vai piekrītoša pašvaldībai- Rezultātā ≥ 10 gadus tiks uzlabota apkaimes publiskā infrastruktūra- Ne komerciāls, reliģisks, politisks	<ul style="list-style-type: none">- Publiskā lietošanā esoša ārtelpa- Pieder pašvaldība vai valstij- Infrastruktūras uzlabošana- Ikgadējās uzturēšanas izmaksas nepārsniedz 10% no projekta budžeta- Īstenojams vienā kārtā
Iesniedzēji	<ul style="list-style-type: none">- Pašvaldībā deklarēta persona ≥ 16 g.v.- NVO, kas reģistrēta pašvaldības administratīvajā teritorijā un kuru darbības mērķis nav pretrunā ar konkursa mērķi	<ul style="list-style-type: none">- 10 cilvēku grupa ≥ 16 g.v.- Reģistrēta biedrība vai nodibinājums, kuru darbības mērķis nav pretrunā konkursa nolikumā izvirzītajiem mērķiem

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Sabiedrības iesaistes rīki Līdzdalības budžets

	Rīga	Gulbene
Iesniegšana	≥ 8 nedēļas	2 mēneši
Balsotājs	≥16 g.v. persona	≥16 g.v. persona, kuras deklarētā dzīvesvieta ir Gulbenes novadā
Balsošana	www.balso.riga.lv klātienē	www.balso.gulbene.lv klātienē
Balsošanas ilgums	1 kalendārais mēnesis	2 nedēļas
Balsošanas nosacījumi	1 persona var balsot 1 reizi	3 līmeņu balsošanas apgabali → katrai personai 1 balss katrā apgabalā
Īstenotājs	Pašvaldība, sadarbībā ar iesniedzēju	Pašvaldība, sadarbībā ar iesniedzēju

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Sabiedrības iesaistes rīki Publiskā apspriešana

Par pašvaldības **autonomās kompetences** jautājumiem – **ierosina:**

- ✓ iedzīvotāji – pašvaldība var noteikt minimālo skaitu
 - ✓ iedzīvotāju padome
 - ✓ dome
 - ✓ domes priekšsēdētājs
- **domes lēmums**

Sabiedrības viedokļa saņemšana

- ≥ 30 dienas
- mutvārdos vai rakstveidā

→ Pašvaldība **apkopo viedokļus** un apstiprina kopsavilkumu

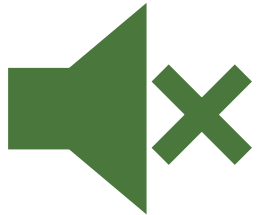
→ **Dome** 1 mēneša laikā **lemj** par publiskajai apspriešanai nodoto dokumentu

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

III. Sabiedrības iesaistes rīki Publiskā apspriešana

Nerīko par:

- pašvaldības budžetu
- pašvaldības pakalpojumu maksu
- nodokļu vai nodevu likmēm
- pašvaldības amatpersonu iecelšanu amatā un atbrīvošanu no tā
- pašvaldības iekšējās darba organizācijas jautājumiem
- jautājumiem, kas ir citu institūciju kompetencē

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies par uzmanību!